

РОЛЬ ОСВІТИ В ДІЯХ ЩОДО ЗМІНИ КЛІМАТУ

Л.Г. ГАРМАШ^{1*}, В.Є. ЛІФЕР^{1*}, Н.М. САМОЙЛЕНКО²

¹ *магістрант кафедри хімічної техніки та промислової екології, НТУ «ХПІ», Харків, УКРАЇНА*

² *професор кафедри хімічної техніки та промислової екології, канд. техн. наук, НТУ «ХПІ», Харків, УКРАЇНА*

**email: littlebeat671@mail.ru*

Найважливішою екологічною проблемою сучасності, що призводить до глобальних катаклізмів на планеті, є зміна клімату. Така зміна небезпечна і для України. Метеорологи з'ясували, що середня температура у країні за останні десять років збільшилася від 0,3 до 0,6°C, а за останні сто років – на 0,7°C. В Україні за останні десятиріччя зросла кількість сильних засух та істотно підвищились літні температури, які значно випереджують середні планетарні показники. Ця тенденція особливо активно спостерігається у південній частині зони Степу, де на поля та засіви останніми роками практично не випадали осаді впродовж чотирьох-п'яти місяців. Вже фіксуються фенологічні зміни: неприродно раннє та повторне цвітіння й скидання листя рослинами. Збереження таких змін клімату у найближчі 20 років являє собою реальну загрозу втрати для ведення господарської діяльності не лише зони Степу, а й більше, ніж половини площі орних земель країни та майже 2/3 площі зони Лісостепу. Як наслідок – недоотримання щорічного валового збору; неконтрольована міграція населення зони Степу у північні райони країни; дефіцит прісного та чистого водопостачання.

За таких умов значно зростає роль освіти у сприянні здійсненню перетворень, необхідних для вирішення проблеми зміни клімату та адаптації умов життя людей до фактичних та очікуваних змін. Особливе значення має освітній процес у вищій школі, де проводиться підготовка спеціалістів, чия майбутня діяльність пов'язана з працею у кліматозалежних галузях, а також екологів, вчителів та ін. Для них важливими є не лише знання за фахом, а й соціально-моральна сторона цього питання.

Сучасна людина частіше віддає перевагу лише економічній стабільності та звичному рівню життя, при цьому не замислюючись про обов'язок перед майбутнім поколінням. Наочним є приклад Кіотського протоколу, згідно з яким країни з інтенсивним виробництвом до 2008-2012 років у сукупності мали скоротити викиди парникових газів на 5% (порівняно з 1990 роком) й тим самим зупинити процес антропогенної емісії CO₂ в атмосферу. Але цього не сталося: зі 180 країн його ратифікували лише 22 країни (5% світового забруднення атмосфери). 55 держав, на долю котрих припадає 2/3 викидів парникових газів, взагалі відмовилися його ратифікувати, (США, Індія, Китай).

Для суспільства випускник вищого технічного закладу в змозі ефективно працювати за своїм основним фахом лише за умови, коли, окрім спеціальних знань та навичок, він володіє знаннями у сфері найважливіших суспільних питань, до яких відносяться й протидія зміни клімату. Це змусить його аналізувати, а згодом й осмислено діяти на користь людей і природи. Безумовно, модернізувати виробничий процес та зменшити кількість вуглецевмістких викидів йому не під силу, але усвідомлення негативного впливу парникових компонентів, оцінка нераціонального використання енергії у мислячого і свідомого спеціаліста може привести до розробки ним нових технічних рішень, спрямованих на захист клімату. Закономірно, що при цьому змінюється і його поведінка у побуті, наприклад, як споживача енергії, який повинен використовувати її ефективно.

Розуміючи всю важливість проблеми зміни клімату, яка стосується всього суспільства, них самих, а також їх близьких, студенти здатні знаходити методи, котрі локально її вирішують. Розповсюдження інформації серед широких верств населення щодо наслідків змін клімату й заходів по їх зменшенню доступний й необхідний спосіб дій по захисту клімату. Мета – звернення уваги людей до проблеми негативного впливу на клімат, залучення кожного у протидію щодо його зміни. Проведений інформаційний натиск – один із елементів поступового формування нового менталітету, спосіб підвищення соціальної відповідальності населення за власну поведінку та образ життя.

Враховуючи особисті якості та рівень підготовки щодо кліматичних питань, студенти можуть проводити тематичні акції чи флеш-моби, розміщувати відповідні відомості у засобах масової інформації. Ті з них, котрі навчаються за кваліфікаційним рівнем «магістр», можуть виконувати роботу з дослідної тематики, виступати на конференціях, публікувати статті у наукових журналах. Активні студенти мають можливість займатися проектною діяльністю з отримання грантів, у яких будуть реалізовуватися їхні суспільні, наукові чи бізнес-ідеї.

Таким чином, можна зробити висновок, що освітній процес у вищій школі не повинен концентруватися лише на отриманні фахових знань з предметів, що вивчаються, але й сприяти розвитку активної, соціально відповідальної людини у сфері протидії змінам клімату й адаптації життя людей в умовах його порушення. Саме в цьому напрямку молоде покоління фахівців має зайняти передові позиції.

Список літератури:

1. *Гавеля, В. Л.* Социология культуры и нравственности в глобальном измерении. Електронний ресурс: <http://fsn.fhum.info/pdf/grstk.pdf> (дата звернення 08.12.2015)
2. *Гетія, С. І.* Социологические аспекты экологического образования в технических высших учебных заведениях. Електронний ресурс: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/politics/2007/69-56-11.pdf> (дата звернення 08.12.2015)
3. Електронний ресурс «Екопортал»: <http://environments.land-ecology.com.ua/novosti/1-novosti-ukrainy/2877-posledstviya-izmeneniya-klimata-v-ukraine.htm> (дата звернення 08.12.2015)